

Latvijas Republikas Senāts

LĒMUMS

Rīgā 2025. gada 4. novembrī

Senāts šādā sastāvā: senators referents Māris Leja, senatori Aija Branta un Aivars Uminskis

rakstveida procesā izskatīja krimināllietu sakarā ar Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurora Alda Lasmaņa kasācijas protestu par Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 11. decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2022. gada 31. maija spriedumu

/Persona A/, personas kods /personas kods/,

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 218. panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 6 mēnešiem, atņemot tiesības ieņemt valdes locekļa amatu uz 2 gadiem un konfiscējot /Persona A/ piederošās piecas kapitāldaļas SIA „Nosaukums A”, reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, un nekustamo īpašumu /Adrese A/, kadastra numurs /Numurs A/.

No /Persona A/ valsts labā piedzīti procesuālie izdevumi 260euro un materiālā kaitējuma kompensācija 136 290 euro, tās nesamaksāšanas gadījumā piedziņu vēršot uz /Persona A/ piederošo nekustamo īpašumu /Adrese B/, kadastra numurs /Numurs B/.

[2] Ar Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 11. decembra spriedumu, iztiesājot lietu apelācijas kārtībā sakarā ar apsūdzētā /Persona A/ apelācijas sūdzību, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2022. gada 31. maija spriedums atcelts daļā par /Persona A/ noteikto sodu, kaitējuma kompensācijas piedziņu un tās vēršanu uz /Persona A/ piederošo nekustamo īpašumu.

/Persona A/ par Krimināllikuma 218. panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu sodīts, piemērojot Krimināllikuma 49.¹panta pirmās daļas 1. punktu, ar brīvības atņemšanu uz 5 mēnešiem, atņemot tiesības ieņemt valdes locekļa amatu uz 2 gadiem, konfiscējot /Persona A/ piederošās piecas kapitāldaļas SIA „Nosaukums A”, reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, un nekustamo īpašumu /Adrese A/, kadastra numurs /Numurs A/.

Saskaņā ar Krimināllikuma 55. pantu brīvības atņemšanas sods /Persona A/ noteikts nosacīti ar pārbaudes laiku uz 1 gadu.

No /Persona A/ valsts labā piedzīta materiālā kaitējuma kompensācija 136 290euro un procesuālie izdevumi 40 euro.

Atcelts arests /Persona A/ piederošajam nekustamajam īpašumam /Adrese B/, kadastra numurs /Numurs B/.

Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums atstāts negrozīts.

[3] Par apelācijas instances tiesas spriedumu kasācijas protestu ir iesniedzis Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurors A. Lasmanis, lūdzot atcelt spriedumu daļā par /Persona A/ noteikto sodu un aresta atcelšanu /Persona A/ piederošajam nekustamajam īpašumam/Adrese B/, kadastra numurs /Numurs B/.

Kasācijas protests pamatots ar šādiem argumentiem.

[3.1] Apelācijas instances tiesa samazināja /Persona A/ piemēroto brīvības atņemšanas soda mēru par vienu mēnesi tikai tādēļ, ka pirmās instances tiesa, konstatējot kriminālprocesa neattaisnotu novilcināšanu, sprieduma rezolutīvajā daļā nebija norādījusi Krimināllikuma 49.¹ panta pirmās daļas 1. punkta piemērošanu un soda mīkstināšanas apmēru. Faktiski no pirmās instances tiesas sprieduma motīvu daļas izriet, ka tiesa šo pārkāpumu ņēmusi vērā un attiecīgi sodu samazinājusi. Apelācijas instances tiesā apstākļi nebija mainījušies, līdz ar to tā nav ievērojusi Krimināllikuma 35. un 46. pantu.

[3.2] Atzīstot par iespējamu /Persona A/ notiesāt nosacīti, apelācijas instances tiesa nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 35., 46. un 55. panta nosacījumus, jo savu pārliecību, ka /Persona A/, sodu neizciešot, turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus, pamatojusi ar to, ka apsūdzētais iepriekš nav sodīts un pēc viņam inkriminētā noziedzīgā nodarījuma nav izdarījis noziedzīgus nodarījumus, neņemot vērā, ka: 1) jauni noziedzīgi nodarījumi nav izdarīti tikai tāpēc, ka apsūdzētais vairs nav bijis maksātnespējas administrators; 2) apsūdzētais tiesā izvirzījis savstarpēji pretrunīgus apsvērumus, noliedzis vainu, un pat mēģinājis to novelt uz savu palīdzi /Persona C/.

Tiesa nav pietiekami izvērtējusi, ka apsūdzētais izvairījies no nodokļu samaksas 136 290 *euro*, kas vairāk par septiņām reizēm pārsniedz kvalificējošās pazīmes „lielā apmērā” robežu. Turklāt tiesa nepamatoti piešķirusi nozīmi tam, ka apsūdzētais kopumā raksturots pozitīvi, jo nebūtu iespējams ieņemt tik atbildīgu amatu lielā uzņēmumā MSIA „/Nosaukums B/”, ja raksturojums būtu negatīvs.

Nosakot apsūdzētajam sodu, apelācijas instances tiesa nav ievērojusi Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu kopsapulces 2008. gada 1. jūlija lēmumā noteikto, ka gadījumā, ja tiesa atzīst par iespējamu personu, kura izdarījusi smagu vai sevišķi smagu noziegumu, notiesāt nosacīti, pieņemtais lēmums īpaši jāmotivē, pievēršot uzmanību arī vispārējās prevencijas mērķa sasniegšanai.

Ievērojot minēto, soda noteikšana nosacīti nesasniedz Krimināllikuma 35. panta otrajā daļā noteiktos soda mērķus un neatbilst soda noteikšanas vispārīgajiem principiem.

[3.3] Apelācijas instances tiesa nepamatoti atcēlusi arestu /Persona A/ piederošajam nekustamajam īpašumam.

Tiesa aresta atcelšanu pamatojusi ar to, ka minētais īpašums ir apsūdzētā vienīgais mājoklis, kurā viņš dzīvo, kas saskaņā ar likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 24.² pantu nav konfiscējams.

Apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā, ka pirmās instances tiesa šo īpašumu nav konfiscējusi, bet gan nospriedusi materiālā kaitējuma kompensācijas nesamaksāšanas gadījumā vērst uz to piedziņu.

Kriminālprocesa likuma 1. pielikums „Manta, kurai nav uzliekams arests” neparedz ierobežojumu uzlikt arestu personas vienīgajam nekustamajam īpašumam. Arī Civilprocesa likuma 1. pielikums „Mantas saraksts, uz kuru nevar vērst piedziņu pēc izpildu dokumentiem” šādu ierobežojumu neparedz.

Tādējādi atceļot arestu, tiesa nav ievērojusi Kriminālprocesa likuma 1. pielikumā noteikto un pārkāpusi likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 24.² pantu.

Motīvu daļa

[4] Senāts atzīst, ka izskatāmajā lietā ir jāatbild uz šādiem tiesību jautājumiem: 1) vai apelācijas instances tiesa, samazinot apsūdzētajam brīvības atņemšanas sodu par 1 mēnesi, ir pārkāpusi Krimināllikuma 49.¹ pantu; 2) vai tiesa, nosakot brīvības atņemšanas sodu nosacīti, pārkāpusi Krimināllikuma 55. pantu, 3) vai tiesa, atceļot arestu apsūdzētajam piederošajam nekustamajam īpašumam, pārkāpusi likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 24.² pantu.

[5] Atbildot uz pirmo tiesību jautājumu, Senāts visupirms konstatē, ka prokurors, apstrīdot apelācijas instances tiesas spriedumu daļā par brīvības atņemšanas soda samazināšanu, faktiski apstrīdējis Krimināllikuma 49.¹ panta piemērošanas pareizību, nevis – kā norādīts protestā – 35. un 46. panta piemērošanu, jo tieši Krimināllikuma 49.¹ pants reglamentē soda samazināšanu kriminālprocesa neattaisnotas novilcināšanas gadījumā.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 584. panta pirmajai daļai tiesas nolēmumu tiesiskuma pārbaude notiek kasācijas sūdzībā vai protestā izteikto prasību apjomā un ietvaros.

Ar jēdzienu „apjoms” ir jāsaprot tas, kādā daļā nolēmums ir pārsūdzēts, bet ar jēdzienu „ietvars” – sūdzībā vai protestā norādītie argumenti un pamatojums. Savukārt norādes uz tiesību normām pašas par sevi neveido nedz sūdzības vai protesta apjomu, nedz ietvaru.

Ievērojot minēto, kasācijas instances tiesai ir pienākums vērtēt argumentu pēc būtības un, ja tā saturs attiecas uz citu normu, tai, ievērojot principu *iura novit curia*, jāpiemēro atbilstošā norma.

[5.1] Senāts piekrīt kasācijas protestā norādītajam, ka tas vien, ka pirmās instances tiesa sprieduma rezolutīvajā daļā nav atsaukusies uz Krimināllikuma 49.¹ pantu, nevar būt pamats apelācijas instances tiesai samazināt sodu, ja pirmās instances tiesas sprieduma motīvu daļā šīs normas piemērošana ir likumam atbilstoši pamatota un apelācijas instances tiesā nav konstatēti jauni apstākļi. Pretēja pieeja būtu formāla un nenodrošinātu Krimināllikuma normu efektīvu piemērošanu.

Tomēr Senāts konstatē, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums nav atzīstams par likumam atbilstošu, jo tas aprobežojas tikai ar norādi, ka lietas iztiesāšana pabeigta gandrīz piecus gadus pēc nozieguma izdarīšanas (acīmredzot, domāts – pēc lietas saņemšanas tiesā).

Saskaņā ar Senāta judikatūru procesa ilgums pats par sevi nav pietiekams kriminālprocesa neattaisnotas novilcināšanas konstatēšanai (*Senāta 2018. gada 6. februāra lēmums lietā Nr. SKK-47/2018, ECLI:LV:AT:2018:0206.11089172812.2.L*, 2023. gada lēmuma lietā Nr. SKK-[D]/2023 7.5. punkts, pieejams Augstākās tiesas tīmekļvietnē). Būtiski ņemt vērā konkrētas lietas apstākļus, ievērojot vairākus kritērijus, proti, lietas sarežģītību, iesaistīto personu rīcību, aizskartās intereses (*Senāta 2019. gada lēmuma lietā Nr. SKK- [A]/2019 14.1. punkts, pieejams Augstākās tiesas tīmekļvietnē*).

[5.2] Apelācijas protests par šo pirmās instances tiesas pieļauto nepilnību netika iesniegts, tādēļ apelācijas instances tiesai bija saistošs Kriminālprocesa likuma 562. panta trešajā daļā ietvertais aizliegums piemērot smagāku sodu. Vienlaikus tai bija pienākums likumam atbilstoši izvērtēt kriminālprocesa neattaisnotas novilcināšanas apjomu un juridiskās sekas.

Izpildot šo pienākumu, apelācijas instances tiesa analizēja iztiesāšanas gaitu pirmās instances tiesā un konstatēja, ka:

- lietā notikušas sešpadsmit tiesas sēdes, astoņas tiesas sēdes atliktas, tajā skaitā sakarā ar ārkārtējās situācijas izsludināšanu valstī, karantīnu un tiesnešu konferenci, t. i., sakarā ar apstākļiem, kas nav atkarīgi no apsūdzētā vai viņa aizstāvja rīcības;
- no lietas saņemšanas pirmās instances tiesā 2018. gada 14. martā līdz pilna sprieduma taisīšanai 2022. gada 22. jūlijā pagājuši četri gadi četri mēneši astoņas dienas;
- lai gan apsūdzētajam inkriminēts viens noziedzīgs nodarījums, tas nav sarežģīts un nebija nepieciešams veikt apjomīgas izmeklēšanas darbības.

Tādējādi apelācijas instances tiesa novērsa pirmās instances tiesas pieļauto nepilnību un pievienojās tās galīgajam atzinumam, ka pirmās instances tiesā tika pārkāptas apsūdzētā tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā.

[5.3] Papildus minētajam Senāts konstatē, ka arī apelācijas instances tiesā kriminālprocess ticis neattaisnoti novilcināts.

No lietas saņemšanas tiesā 2022. gada 6. septembrī līdz pilna nolēmuma sastādīšanai 2025. gada 10. februārī pagājuši divi gadi, pieci mēneši un četras dienas. Šajā laikā nozīmētas sešas tiesas sēdes, no kurām neviena nav atlikta apsūdzētā vai viņa aizstāvja rīcības dēļ.

Šāds tiesas sēžu biežums nav pietiekami intensīvs, lai nodrošinātu procesa pabeigšanu saprātīgā termiņā.

Tā kā apelācijas instances tiesa nav vērtējusi kriminālprocesa neattaisnotu novilcināšanu apelācijas instances tiesā, Senāts to veic pats, ievērojot, ka saprātīga termiņa pārkāpuma izvērtējums ir juridisks jautājums, kas ietilpst arī kasācijas instances tiesas kompetencē (*Senāta 2012. gada 22. maija lēmums lietā Nr. SKK-253/2012, 11340003409, 2019. gada lēmuma lietā Nr. SKK-[A]/2019 14. punkts, pieejams Augstākās tiesas tīmekļvietnē*).

Rezumējot minēto, Senāts nepiekrīt kasācijas protestā norādītajam, ka apelācijas instances tiesā apstākļi nebija mainījušies un tādēļ nebija pamata vērtēt brīvības atņemšanas soda mēra samazināšanu.

[6] Tālāk Senāts pārbaudīs, vai kasācijas protestā norādīti tādi argumenti, kas dod pamatu atzīt, ka apelācijas instances tiesa ir pieļāvusi Krimināllikuma 55. panta pārkāpumu, /Persona A/ notiesājot nosacīti.

[6.1] Saskaņā ar Krimināllikuma 55. panta pirmo daļu (redakcijā līdz 2024. gada 31. decembrim), ja, nosakot sodu — brīvības atņemšanu — ilgāku par trim mēnešiem, bet ne ilgāku par pieciem gadiem, vai ne ilgāku par trim gadiem, ja izdarīts sevišķi smags noziegums, tiesa, ņemot vērā izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, vainīgā personību un citus lietas apstākļus, iegūst pārliecību, ka vainīgais, sodu neizciešot, turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus, tā vainīgo var notiesāt nosacīti.

No minētās tiesību normas izriet, ka iespēja notiesāt apsūdzēto nosacīti ir vērtējama pēc apstākļiem, kas pastāvējuši sprieduma taisīšanas brīdī.

Nosacītas notiesāšanas piemērošanas priekšnoteikums ir ar faktiem pamatota prognoze, ka vainīgais turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus.

Likums neprasa absolūtu garantiju tam, ka vainīgais turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus, jo šāda noteiktība prognozes rakstura dēļ nav iespējama, tomēr varbūtībai, ka likumpārkāpumi nākotnē netiks izdarīti, jābūt ievērojami lielākai par varbūtību, ka tie atkārtosies. Faktiem, uz kuriem balstīta minētā prognoze, jābūt pierādītiem ārpus saprātīgām šaubām, savukārt attiecībā uz pašu prognozi princips „*in dubio pro reo*”, proti, ka saprātīgas šaubas, kuras nav iespējams novērst, jāvērtē par labu personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību, nav piemērojams.

Lai tiesa varētu gūt savu pārliecību, tai vispusīgi jāizvērtē visi apstākļi, kas var pamatot gan reāla soda izpildes nepieciešamību, gan nosacīta soda piemērošanu, un jānosaka, kurai apstākļu grupai konkrētajā gadījumā ir piešķirams lielāks svars, lai atkarībā no tā izšķirtos starp reāla brīvības atņemšanas soda piemērošanu un nosacītu notiesāšanu.

[6.2] Kasācijas instances tiesas kompetencē nav pārvērtēt apstākļus, ar kuriem apelācijas instances tiesa pamatojusi nosacīta soda piemērošanu un noraidījusi reāla brīvības atņemšanas soda nepieciešamību, piešķirot tiem lielāku vai mazāku nozīmi, nekā to atzinusi apelācijas instances tiesa.

Ja prokurors kasācijas protestā nav norādījis, kādus sodu ietekmējošos apstākļus apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi, un no tā satura izriet, ka prokurors nepiekrīt apelācijas instances tiesas sodu ietekmējošo apstākļu vērtējumam, uz ko norāda, piemēram, vispārīgās frāzes „nav pietiekami”, „nav pilnīgi, vispusīgi un objektīvi izvērtējusi”, kasācijas protests par nosacīta soda nepamatotu piemērošanu neatbilst Kriminālprocesa likuma 572.

panta prasībām (*Senāta 2020. gada 21. maija lēmuma lietā Nr. SKK-173/2020, [ECLI:LV:AT:2020:0521.15830010413.6.L](#), 11.1. punkts*).

Turklāt kasācijas instances tiesa nav tiesīga pasliktināt apsūdzētā stāvokli, tādēļ, izskatot protestu, kurā apstrīdēta nosacīta notiesāšana, tā var ņemt vērā tikai tos argumentus, kas norādīti protestā.

[6.3] Senāts konstatē, ka kasācijas protestā daļēji ir lūgts pārvērtēt apstākļus, kurus jau izvērtējusi apelācijas instances tiesa, proti, mazāku nozīmi piešķirt sodāmības neesamībai, apsūdzētā pozitīvam raksturojumam un faktam, ka pēc maksātnespējas administratora amata zaudēšanas nav izdarīti jauni noziedzīgi nodarījumi.

Par pēdējo apstākli, pamatojot mazāku tā nozīmi, protestā norādīts, ka apsūdzētā atturēšanās no jaunu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas skaidrojama vienīgi ar amata zaudēšanu.

Saistībā ar šo argumentu Senāts norāda, ka atbilstoši Krimināllikuma 55. panta pirmajai daļai (redakcijā līdz 2024. gada 31. decembrim) tiesai jāvērtē personas turpmākās uzvedības prognoze kopumā, ņemot vērā visus nozīmīgos apstākļus, neaprobežojoties vien ar varbūtību, ka apsūdzētais turpmāk neizdarīs līdzīga rakstura noziedzīgus nodarījumus.

Jēdziens „neizdarīs likumpārkāpumus” Krimināllikuma 55. panta pirmajā daļā ietver ne tikai noziedzīgus nodarījumus, bet arī citus tiesību normu pārkāpumus.

To apliecina arī Krimināllikuma 55. panta devītajā daļā (redakcijā līdz 2024. gada 31. decembrim) paredzētie nosacījumi, kad tiesa var pieņemt lēmumu par spriedumā noteiktā nosacītā soda izpildi. Proti, tiesa var pieņemt lēmumu par spriedumā noteiktā soda izpildīšanu notiesātajam, ja notiesātais bez attaisnojoša iemesla nepilda kriminālsodu izpildi reglamentējošā likumā paredzētos vai soda izpildes iestādes noteiktos pienākumus.

Arī apstākļi, ka apsūdzētais noliedzis savu vainu vai nav atlīdzinājis mantisko zaudējumu, pats par sevi nav šķērslis nosacītas notiesāšanas piemērošanai. Vainas neatzīšana nevar pastiprināt personas atbildību un pasliktināt tās stāvokli lietā (*Senāta 2020. gada 21. maija lēmuma lietā Nr. SKK-173/2020, [ECLI:LV:AT:2020:0521.15830010413.6.L](#), 11.1. punkts*).

[6.4] Vienlaikus Senāts konstatē, ka kasācijas protestā norādīti argumenti, ko apelācijas instances tiesa nav vērtējusi.

Viens no Krimināllikuma 55. panta pirmajā daļā noteiktajiem kritērijiem nosacītas notiesāšanas iespējamībai ir izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturs.

Vērtējot minēto kritēriju, tiesai spriedumā parasti ir jānorāda, kādas noziedzīgo nodarījumu raksturojošās pazīmes tā ņēmusi vērā, piemēram, noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas veidu un motīvus, noziedzīgo darbību apjomu un ilgumu, kaitīgo seku apmēru u. c. Turklāt šie apstākļi jāvērtē kopsakarā ar citiem apstākļiem, kuriem ir nozīme, lemjot par soda noteikšanu nosacīti.

Jo lielāks nodarījuma rezultātā radītais kaitējums, jo smagāks tā raksturs un bīstamāki izmantotie līdzekļi, un jo peļamāki izdarīšanas motīvi, jo būtiskākiem jābūt argumentiem, kas pamato nosacītas notiesāšanas piemērošanu.

Izskatāmajā lietā apelācijas instances tiesa konstatējusi, ka ar noziedzīgo nodarījumu radītais mantiskais zaudējums ir 136 290 *euro*, kas vairāk nekā septiņas reizes pārsniedz kvalificējošās pazīmes „lielā apmērā” robežu.

Senāts vērš uzmanību uz to, ka tas savā judikatūrā piesardzīgi vērtē iespēju notiesāt nosacīti, ja ar noziedzīgo nodarījumu radītais kaitējums vairākkārt pārsniedz kvalificējošās pazīmes „lielā apmērā” robežu (sk. *Senāta 2021. gada 3. jūnija lēmumu lietā Nr. SKK- 342/2021, [ECLI:LV:AT:2021:0603.11517018309.14.L](#), 2021. gada 24. novembra lēmumu lietā Nr. SKK-41/2021, [ECLI:LV:AT:2021:1124.15830004912.7.L](#)*).

Senāts konstatē, ka izskatāmajā lietā apelācijas instances tiesa vienīgi formāli norādījusi, ka ir izvērtējusi noziedzīgā nodarījuma raksturu, tomēr nav atklājusi, kādas noziedzīgu nodarījumu raksturojošās pazīmes tā ņēmusi

vērā.

Apelācijas instances tiesas konstatētais noziedzīgais nodarījums, kas kvalificēts pēc Krimināllikuma 218. panta otrās daļas, atbilstoši tā izdarīšanas laikā spēkā esošajam tiesiskajam regulējumam atzīstams par smagu noziegumu.

Ievērojot minēto, apelācijas instances tiesa nav izpildījusi Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu kopsapulces 2008. gada 1. jūlija lēmumā norādīto, ka gadījumā, ja tiesa atzīst par iespējamu piemērot nosacītu sodu personai, kura izdarījusi smagu vai sevišķi smagu noziegumu, pieņemtais lēmums īpaši jāmotivē.

[6.5] Kasācijas protestā pamatoti norādīts arī tas, ka apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu kopsapulces 2008. gada 1. jūlija lēmumā norādīto, ka smaga vai sevišķa smaga nozieguma gadījumā tiesai īpaša uzmanība jāpievērš arī vispārējās prevencijas mērķa sasniegšanai.

[6.6] Rezumējot minēto, Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa, lemjot par /Persona A/ nosacītu notiesāšanu, nav izvērtējusi visus Krimināllikuma 55. panta pirmajā daļā (redakcijā līdz 2024. gada 31. decembrim) norādītos apstākļus. Tādējādi tiesa pārkāpusi šo normu, pieļaujot Kriminālprocesa likuma 574. panta 1. punktā norādīto pārkāpumu, kas ir pamats sprieduma atcelšanai šajā daļā un lietas nosūtīšanai jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Lai apelācijas instances tiesai tiktu dota iespēja noteikt sodu atbilstoši jaunajam tiesiskajam regulējumam, kas ir spēkā no 2025. gada 1. janvāra, un vienlaikus ievērot Krimināllikuma 5. panta trešajā daļā noteikto aizliegumu piemērot bargāku sodu, nekā to paredzējis likums, kas bija spēkā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā, Senāts atzīst par nepieciešamu atcelt Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 11. decembra spriedumu gan daļā par Krimināllikuma 55. panta piemērošanu, gan daļā par brīvības atņemšanas soda noteikšanu.

[6.7] Izskatot lietu atkārtoti, apelācijas instances tiesai jāņem vērā turpmāk minētais.

Tiesai no jauna jāizvērtē visi apstākļi, kas var pamatot reāla brīvības atņemšanas soda noteikšanu, tajā skaitā tie, kas minēti šī lēmuma 6.3. punktā.

Senāts šajā sakarā vēlreiz atgādina, ka, lai tiesa pareizi izlemtu šo jautājumu, tai vispusīgi jāizvērtē visi apstākļi, kas var pamatot gan reāla brīvības atņemšanas soda piemērošanu, gan tie, kas var būt pamats citu alternatīvu piemērošanai, un jānosaka, kurai apstākļu grupai konkrētajā gadījumā ir lielāka nozīme.

Šajā kopvērtējumā tiesai ir jāiekļauj arī tie apstākļi, kuri saskaņā ar tiesisko regulējumu, kas bija spēkā līdz 2024. gada 31. decembrim, paši par sevi nebija šķērslī nosacītas notiesāšanas piemērošanai.

Šādi apstākļi ietilpst to apstākļu kategorijā, kuru nozīme konkrētajā lietā ir nosakāma, tikai novērtējot tos kopsakarā ar citiem apstākļiem. Tādēļ nav izslēgts, ka kopsakarā ar apstākļiem, kas norāda uz brīvības atņemšanas soda reālas piemērošanas nepieciešamību, tie var iegūt noteicošu nozīmi un kalpot par pamatu reāla brīvības atņemšanas soda piemērošanai. Kopvērtējumā tiesai ir iekļauj arī kasācijas protestā norādītais apstāklis, ka apsūdzētais ir mēģinājis novelt vainu uz savu palīdzi.

Lai gan likumīgi pieļaujamas aizstāvības stratēģijas īstenošanu nedrīkst vērtēt apsūdzētajam par sliktu, tomēr atšķirīgi situācija var tikt novērtēta, ja aizstāvības stratēģija acīmredzami pārsniedz pieļaujamās robežas.

Jautājums par to, vai šīs robežas ir ievērotas vai pārkāptas, ietilpst tās tiesas kompetencē, kas izskata lietu pēc būtības.

[7] Tālāk Senāts pārbaudīs, vai apelācijas instances tiesa, atceļot arestu apsūdzētajam piederošajam nekustamajam īpašumam, ir pārkāpusi likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 24.² pantu.

Apelācijas instances tiesa, atceļot arestu, norādījusi, ka saskaņā ar likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 24.² pantu nav konfiscējams notiesātā īpašumā vai kopīpašumā esošais vienīgais mājoklis, kurš ir notiesātā vienīgais mājoklis un kurā viņš dzīvo ikdienā.

Tiesa konstatējusi, ka /Persona A/ piederošais nekustamais īpašums /Adrese B/, kadastra numurs /Numurs B/, ir apsūdzētā vienīgais mājoklis, kurā viņš dzīvo. Ņemot vērā minēto, tiesa atcēlusi arestu minētajam nekustamajam īpašumam, kā arī pirmās instances tiesas spriedumu daļā par piedziņas vēršanu uz minēto īpašumu kaitējuma kompensācijas nesamaksāšanas gadījumā.

[7.1] Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesas nolēmums daļā par aresta atcelšanu nekustamajam īpašumam nav stājies spēkā, jo šajā daļā par spriedumu ir iesniegts prokurora kasācijas protests (sk. Kriminālprocesa likuma 632. panta 3². daļu).

[7.2] Senāts atzīst par pamatotu kasācijas protestā norādīto, ka apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā, ka pirmās instances tiesa šo īpašumu nav konfiscējusi, bet gan nospriedusi vērst piedziņu uz to materiālā kaitējuma kompensācijas nesamaksāšanas gadījumā.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 361. panta pirmo daļu, lai nodrošinātu cietušajam nodarītā kaitējuma kompensācijas piedziņu, kriminālprocesā uzliek arestu mantai.

Kriminālprocesa likuma 1. pielikums „Manta, kurai nav uzliekams arests” neparedz ierobežojumu uzlikt arestu personas vienīgajam nekustamajam īpašumam.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 634.¹ panta 11. daļu nolēmums par cietušā labā piedzenamo kaitējuma kompensāciju izpildāms Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 571. pantu, izpildot spriedumus, piedziņu nedrīkst vērst uz šā likuma 1. pielikumā minēto mantu, izņemot tādu parādu piedziņu, kas nodrošināti, ieķīlājot attiecīgās lietas. Savukārt Civilprocesa likuma 1. pielikums „Mantas saraksts, uz kuru nevar vērst piedziņu pēc izpildu dokumentiem” neparedz ierobežojumu vērst piedziņu uz personas vienīgo nekustamo īpašumu.

Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa, atceļot arestu, nepamatoti piemērojusi likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 24.² pantu. Tādējādi apelācijas instances tiesas spriedums šajā daļā atceļams, turpinot aresta piemērošanu /Persona A/ piederošajam nekustamajam īpašumam /Adrese B/, kadastra numurs /Numurs B/, valstij nodarītā kaitējuma kompensācijas piedziņas nodrošināšanai 136 290 *euro* apmērā.

[8] Pirmās instances tiesa nospriedusi, ka apsūdzētajam piemērotie drošības līdzekļi – dzīvesvietas maiņas paziņošana un aizliegums izbraukt no valsts – atceļami pēc sprieduma spēkā stāšanās.

Senāts atzīst, ka apsūdzētajam noteikto drošības līdzekļu piemērošana turpināma. Piemērotie drošības līdzekļi izskatāmajā lietā ir atzīstami par samērīgiem.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. pantu un 587. panta pirmās daļas 2. punktu, Senāts

nolēma:

atcelt Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 11. decembra spriedumu daļā par:

/Persona A/ noteikto sodu;

aresta atcelšanu /Persona A/ piederošajam nekustamajam īpašumam /Adrese B/, kadastra numurs /Numurs B/, un turpināt aresta piemērošanu valstij nodarītā kaitējuma kompensācijas piedziņas nodrošināšanai 136 290 *euro*

apmērā;

atceltajā daļā lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā;

pārējā daļā apelācijas instances tiesas spriedumu atstāt negrozītu;

apsūdzētajam /Persona A/ turpināt piemērot drošības līdzekļus –dzīvesvietas maiņas paziņošanu un aizliegumu izbraukt no valsts.

Lēmums nav pārsūdzams.

M. Leja A. Branta A.

Uminskis